

Handläggare

Charlotte Arnell
Tel. 0152-291 66

Socialnämnden

Godkännande av avtal för mottagande av ensamkommande barn, samt delegering av beslut om framtida avtal

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att

1. upphäva beslut angående Överenskommelse om blandade platser, taget den 24 november 2015, § 182,
2. paragrafen justeras omedelbart.

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att

3. godkänna Överenskommelse om blandade platser mellan Migrationsverket och Strängnäs kommun, daterad den 11 januari 2016,
4. delegera till socialnämnden att i fortsättningen besluta om överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn,
5. delegationen gäller till och med den 1 mars 2018.

Beskrivning av ärendet

Ärendets bakgrund

Sedan 2010 har Strängnäs kommun haft avtal med Migrationsverket och Länsstyrelsen om mottagande av ensamkommande barn. Nu gällande överenskommelse avser anordnande av boende för såväl asylsökande ensamkommande barn som ensamkommande barn med uppehållstillstånd utan legal vårdnadshavare.

Utifrån det ökande antalet barn som då kom till Sverige ändrades lagstiftningen 2014 vilket gjorde att alla kommuner anvisas barn, oavsett om kommunen tecknat avtal om mottagande eller ej, utifrån en fördelningsmodell som fastställs av Migrationsverket. Lagstiftningen ändrades också så att de ett avtal om mottagande är en förutsättning för att kunna få ta de av schablonersättningar som ska täcka kostnaderna för mottagandet.

Eftersom antalet anländande ensamkommande barn till Sverige ökat drastiskt har de så kallade fördelningstalen, som utgör grunden för fördelningen mellan kommunerna av anvisade barn, justerats uppåt. Det innebär i sin tur att avtalet om mottagande av ensamkommande barn behöver ändras.

Förutsättningar för mottagande

Flyktingmottagande är en statlig angelägenhet. För ensamkommande barn gäller dock att kommunerna ansvarar för deras boende. När ett barn (person under 18 år) kommer utan förälder eller annan vårdnadshavare behöver även en god man utses. Oavsett ålder på barnen är kommunen också skyldig att erbjuda utbildning på samma sätt som för andra barn bosatta i kommunen.

När ett barn blir anvisat till kommunen övergår ansvaret för boende för barnet från Migrationsverket till kommunen, enligt 3 § Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. Utifrån socialtjänstens perspektiv är ansvaret detsamma och styrs av samma regler som om barnet vore svensk medborgare. Detta innebär att det inte går att välja att få ett barn anvisat till sig eller inte (lika lite som det går att välja om ett barn fött i Sverige barn råkar bo i kommunen eller inte), och det går heller inte att "ta paus" i mottagandet.

Fördelning av anvisningar av ensamkommande barn

Sedan 2014 har Migrationsverket utvidgade möjligheter att anvisa ensamkommande barn till kommuner. I klartext innebär detta att anvisningarna sker utifrån nedanstående ordning, oavsett enskilda kommuners inställning till mottagande eller praktiska möjligheter till det samma.

Fördelningsordning;

1. kommun till vilken barnet anses ha viss anknytning, exempelvis släkting
2. kommun med överenskommelse och som anmält ledig plats
3. a) kommun utan överenskommelse
b) kommun med överenskommelse, där mottagandet på platser inte startat
c) kommun med överenskommelse, men där de överenskomna platserna är färre än kommunens fördelningstal
4. samtliga kommuner

För att fördela anvisningar enligt steg 3 och 4 jämt över hela landet har ett system med fördelningstal tagits fram, främst baserat på kommunens invånarantal. Fördelningstalen bygger på prognoserna över antalet anländande barn. När fördelningen görs enligt steg 4 baseras fördelningen på en komplex matris där hänsyn tas till exempelvis invånarantal, tidigare fördelning mellan kommunerna och tidigare fördelning mellan kön och ålder på de anvisade barnen.

Avtalets funktion

Utifrån ovanstående är det självklart en relevant fråga om meningen med att teckna avtalet. Syftena och fördelarna för kommunen är flera. Dels är reglerna för kostnadsersättning uppbyggda så att statsbidragen är både högre och enklare att ansöka om, om kommunen har en överenskommelse om mottagande. Att ingå en överenskommelse om antal mottagna ensamkommande barn ökar möjligheterna för kommunerna att kunna planera för ett gott mottagande och tillsammans med Migrationsverket planera för mottagandet avseende volymen. Att ingå en överenskommelse som matchar det tilldelade fördelningstalet innebär också en så fördelaktig plats i fördelningsordningen som möjligt.

Förslag till ny överenskommelse

Nuvarande avtal stipulerar att vi ska hålla 60 boendeplatser för ensamkommande barn, varav 18 av dessa alltid måste vara tillgängliga för asylsökande. I realiteten har kommunen i skrivande stund 141 barn anvisade till sig (inklusive både asylsökande och de med uppehållstillstånd). Det nya fördelningstalet för 2016 är 146. Det innebär att kommunen förväntas att så snart som möjligt ha tagit emot 146 ensamkommande barn, en ökning med 39 barn från dagens nivå.

Den 23 november 2015 mottog kommunen förslag till överenskommelse från Länsstyrelsen. Det sträckte sig till och 31 mars och innebar att kommunen förband sig att ha totalt 152 boendeplatser för ensamkommande barn, varav 97 alltid ska hållas öppna för asylsökande. Den 24 november fattade socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden beslut om detta avtal.

Den 2 december mottog kommunen ett nytt förslag till överenskommelse, där den största skillnaden från tidigare var att Migrationsverket nu avsåg att teckna överenskommelser som löper tills vidare. Bakgrunden till ändringen var man insett att med så korta avtal var risken överhängande att många kommuner skulle bli avtalslösa i perioder. Så korta avtal skulle dessutom avsevärt öka behovet av administration, både för kommunerna och för Migrationsverket.

Istället föreslås nu en överenskommelse som löper tills vidare (samma som idag) med relativt kort uppsägningstid för villkorsändring. Den tänkta processen är därmed att när förutsättningarna ändras, antingen genom ett ändrat antal anvisade barn, eller ändrade fördelningstal, ska avtalen relativt snabbt kunna ändras.

Just nu är prognoserna för det fortsatta mottagandet extremt osäkra. Antalet ensamkommande barn som anländer till Sverige har minskat drastiskt. Under december 2015 kom 3 217 ensamkommande barn och under vecka 1 2016 har endast 219 ensamkommande anlant.

Från Migrationsverkets sida anger man flera tänkbara orsaker till nedgången såsom Sveriges tillfälliga gränskontroller, skärpta inreseregler i andra länder, men även väderförhållanden som gör det svårare att fly. Men man är mycket restriktiv med att ge förklaringar, och även med att förutspå hur många flyktingar som framledes kan tänkas komma till Sverige.

Utifrån dagsläget är det därför omöjligt att göra en kvalificerad bedömning av hur många platser som Strängnäs kommun ska förbinda sig att ta emot. Förslaget innebär totalt 172 platser varav 147 alltid ska vara tillgängliga för asylsökande. Beräkningen av platserna utgår från hur många anvisade barn vi har idag (141 st varav 116 är asylsökande) och en kraftigt minskad takt på anvisningarna jämfört med tidigare. Med största säkerhet kommer socialnämnden att behöva initiera en revidering av antalet platser i avtalet relativt snart under våren, när situationen förhoppningsvis är mer stabil än i dagsläget.

Verksamhetspåverkan

Vad gäller mottagandet av just ensamkommande barn är det nästan uteslutande socialnämndens, barn- och utbildningsnämndens och överförmyndarnämndens verksamheter som påverkas. Vad gäller just socialnämndens verksamhet har väsentliga justeringar gjorts för att hinna utreda både barnen och familjehem och det administrativa arbetet kring detta tar mycket mer resurser i anspråk än tidigare.

Det är dock viktigt att belysa att detta avtal i sig inte mer än i marginella tal styr hur många barn som anvisas till kommunen. Att exempelvis välja att inte teckna överenskommelsen eller att vägra ta emot så många barn som vi blir anvisade, gör inte att barnen slutar att bli anvisade. Mängden ensamkommande barn är en utmaning för organisationen att anpassa sig till, och för att om möjligt skapa någon form av förutsebarhet och beredskap är avtalet det enda "verktyget" som står till vårt förfogande. Det vi kan göra för att skapa en så bra situation som möjligt för alla parter är att anpassa antalet platser till vårt fördelningstal och det reella antalet barn som vi har tagit emot.

Delegation till socialnämnden

Det är viktigt att överenskommelsen om mottagande av ensamkommande barn i så stor utsträckning som möjligt stämmer överens med det faktiska antalet barn som anvisats till kommunen. Fördelningstalen och antalet barn som anvisas till kommunen kan ändras fort, men för att kunna ingå en ny överenskommelse med nytt antal boendeplatser måste beslut om detta tas av kommunfullmäktige. Det föreslås därför att en delegation ges till socialnämnden att besluta om överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn. Genom delegationen förkortas beslutsprocessen och då också tiden som en överenskommelse med inaktuellt antal boendeplatser gäller.

Delegationen till socialnämnden gäller till och med den 1 mars 2018. Genom att sätta ett slutdatum på delegationen kan fullmäktige säkerställa att delegationen fungerar och beroende på hur förhållandena ser ut så kan delegationen förlängas.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Generellt kan sägas att de allra flesta kostnader kommunen har för mottagandet ersätts genom statsbidrag. Kostnader inom ramen för socialtjänst ersätts generellt sett i högre grad än kostnader inom utbildningsväsendet och överförmyndaren. Inför 2016 är det osäkert om ersättningsnivån kommer att täcka hela skolpengen för gymnasieelever, och överförmyndarens handläggningstid ersätts inte (till skillnad mot socialtjänstens).

Utöver det direkta arbetet med ungdomarna tillkommer ”kringarbete”, och det arbetet är svårt att uppnå full kostnadsersättning för. Det rör sig exempelvis om den arbetstid som läggs ner på strategiskt arbete kring mottagningen, arbetsledning inom alla berörda verksamheter, fakturahantering, ekonomisk uppföljning med mera, tolkbokning, dokumenthantering med mera.

Mottagandet innebär således en kostnad, både i direkta utgifter och i arbetstid, och det behöver tas hänsyn till detta i både nämndinternt och kommunövergripande budgetarbete och verksamhetsplanering. Dock styr inte detta enskilda beslut om godkännande av avtal, om kostnaderna blir högre eller lägre, utan det styrs nästan uteslutande av hur många ensamkommande barn som kommer till Sverige, asyltagstiftningen och de nivåer som sätts för kostnadsersättning till kommunerna för mottagningen.

Det som går att göra, för att om möjligt försöka att dämpa kostnadsutvecklingen för kommunen, är att teckna ett avtal som stämmer så väl överens med verkligheten som möjligt, eftersom vi då maximerar schablonersättningarna, och minimerar det administrativa arbetet som det innebär att ansöka om statsbidragen.

Övriga konsekvenser

Beslutet bedöms inte medföra några övriga konsekvenser.

Uppföljning

Avtalet löper tills vidare. Utifrån vikten av att antalet platser som anges i avtalet så långt som möjligt stämmer överens med antalet anvisade barn, kommer socialnämnden att initiera en villkorsförändring så fort det finns indikationer på att antalet anvisade barn överstiger eller understiger antalet platser i avtalet.

Det är också troligt att fördelningstalen kommer att justeras under 2016 och det innebär också att avtalet kommer att skrivas om.

Beslutsunderlag

Överenskommelse om blandade platser, 2016-01-11

Socialnämndens beslut § 182, Godkännande av avtal för mottagande av ensamkommande barn, 2015-11-24

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Efter beslut i kommunfullmäktige

Länsstyrelsen i Sörmlands län

Migrationsverket

Socialnämnden

Inger Grindelid
Socialchef

Charlotte Arnell
Administrativ chef